

GETAL VAN DE DAG

103

bosbranden in Canada

De premier van de Canadese provincie Alberta heeft de noodtoestand uitgeroepen vanwege bosbranden die in het gebied woeden. Zaterdag werden 103 branden geteld. De autoriteiten spreken van een ongekende crisis. Al 25.000 inwoners van de provincie hebben hun huizen moeten verlaten en al 122.000 hectare bos is afgebrand.

Yoon Suk-yeol (r) schudt de hand van Fumio Kishida. FOTO EPA

Japan en Zuid-Korea positief over nauwere samenwerking

Seoul ■ De Japanse premier Fumio Kishida en de Zuid-Koreaanse president Yoon Suk-yeol zien een 'nieuwe toekomst' voor de samenwerking tussen de twee landen. De onderlinge band is al lange tijd moeizaam. De premier was zondag in Seoul voor het eerste bezoek van een Japanse leider aan Zuid-Korea in twaalf jaar.

De moeizame relatie komt vooral door de gewelddadige Japanse bezetting van het Koreaanse schiereiland tussen 1910 en 1945. Daarover zei Kishida zondag dat zijn 'hart huil-

t'omdat veel mensen het in die tijd moeilijk hadden. De landen hebben ook nog altijd een conflict over een aantal territoriale kwesties. Volgens de Koreaanse president is het bezoek van Kishida het bewijs dat regelmatige staatsbezoeken en gesprekken tussen de landen weer terug van weggeweest zijn. President Yoon ging zelf in maart al op bezoek in Tokio. Hij benadrukte dat samenwerking niet alleen belangrijk is voor de twee landen, maar ook voor de rest van de wereld 'in het licht van de huidige ernstige internationale situatie'.

Rusland beweert verdachte van aanslag te hebben gearresteerd

Nizjni Novgorod ■ De Russen beweren een verdachte te hebben gearresteerd van de aanslag op de bekende Russische oorlogsactivist en schrijver Zachar Prilepin. Hij zou in opdracht van de Oekraïense geheime dienst hebben gehandeld.

Zachar Prilepin. FOTO GETTY IMAGES

Volgens Russische media bekende de opgepakte man dat hij enkele jaren geleden in Oekraïne was gerekruteerd. Hij kreeg de opdracht om naar Rusland te verhuizen, Prilepin te volgen en een moordaanslag op hem te plegen.

Prilepin raakte gewond bij de aanslag door een bom in zijn auto, zijn chauffeur kwam om. De explosie was in de stad Nizjni Novgorod, 400 kilometer ten oosten van Moskou. Het is nog onduidelijk hoe ernstig de verwondingen van Prilepin zijn. Het Russische ministerie van

Buitenlandse Zaken wees direct naar Oekraïne. De Verenigde Staten en het Westen zouden Kyiv hebben ondersteund. De 47-jarige Prilepin geldt als pro-Kremlin en steunt de Russische invasie in Oekraïne. Prilepin beweerde dat zijn eenheid 14.000 Oekraïners had gedood.

INTERVIEW Lenneke heeft ongeneeslijke eierstokkanker

'Ik had mijn eigen uitvaart al geregeld'

Bijna negen jaar geleden kreeg Lenneke de Mooij (nu 66) de diagnose ongeneeslijke eierstokkanker. Tegen alle verwachtingen in is ze er nog. „Ik had mijn eigen al geregeld.” Op Wereld Eierstokkankerdag (8 mei) wil ze vrouwen wijzen op symptomen van deze sluipmoordenaar.

Annemarie de Jong

Rijnsburg ■ Terug naar de zomer van 2014. Vlak voor de vakantie gaat Lenneke de Mooij uit Rijnsburg naar de huisarts. Ze heeft een opgezette buik en kan moeilijk naar de wc. De huisarts ziet niets vreemds: „Haal maar wat bij de drogist”. De klachten blijven. „Op de camping heb ik zo vaak en lang op het toilet gezeten, dat was echt bepalend voor die vakantie”, blikt ze terug.

Thuis gaat ze weer aan de slag. Na jaren leidinggeven in de thuiszorg is ze net gestart als ouderen-coach. Intussen zeggen bezorgde collega's: „Je hoest als een zeehond”. Lenneke wordt steeds nauwer en leent een elektrische fiets. „Dan kon ik makkelijker naar mijn werk met die kortademigheid.”

Twee antibioticakuren halen niets uit. Ze vraagt om een longfoto in het ziekenhuis. Daar hoort ze dat de longarts haar gelijk wil zien. Als ze binnenloopt ziet ze een röntgenfoto op het beeldscherm. „Ik dacht: 'Ik hoop niet dat dat mijn longen zijn met al die witte vlekken.'”

Foute boel. Ze heeft drie liter vocht in haar rechterlong en wordt direct opgenomen. De volgende dag krijgt ze de diagnose: waarschijnlijk uitgezaaide eierstokkanker. „Ongeneeslijk ziek. Ik voelde de grond onder me wegzakken. Een paar dagen eerder zat ik nog gewoon op mijn werk.”

Ik ga dood

Die avond kijkt ze in het ziekenhuisbed naar 'The Voice of Holland'. „Ik dacht: 'dat is toch wat, ik ga dood, ik ga gewoon dood. Verder blokkeerde het in mijn hoofd.'”

Bij een second opinion in het Antoni van Leeuwenhoek ziekenhuis bevestigen artsen de diagnose 'uitgezaaide eierstokkanker'. Lenneke wacht een zware behandeling in het Leids Universitair Medisch Centrum. Drie chemokuren, een operatie waarbij eierstokken, eileiders en vetschort worden verwijderd, en dan weer drie chemokuren. „Midden in het traject vroeg ik de jonge oncoloog: 'Hoe lang denk je dat ik nog heb?' Ze zei: 'Je moet denken aan een jaar.'”

Vanaf dat moment staat Lennekes leven in het teken van afscheid. „Over alles lag de schaduw van de laatste keer. De laatste kerst, de laatste verjaardag, de laatste vakant-

het niet door.” Soms vraagt ze zich af hoe haar leven was geweest als ze de 'hoe-lang-heb-ik-nog-vraag' niet had gesteld. „Want het is niet te zeggen. Het is voor iedereen anders.”

Drie jaar later is de kanker terug. En na een succesvolle chemokuur komt de kanker wéér terug. Ditmaal werken hormoontabletten. Toch houdt de kanker zich maar een jaar koest.

De oncoloog stelt Lenneke voor mee te doen aan een experimenteel onderzoek. Terwijl ze erover nadenkt breekt corona uit. Er wordt gekozen voor een 'afwachting beleid': niets doen. „Op eigen houtje ben ik toen gestopt met toegevoegde suikers.”

In juni 2020 liggen er minder coronapatiënten in de ziekenhuizen en Lenneke mag met de behandeling starten. Maar eerst krijgt ze een bloedonderzoek en CT-scan. „Dat gezicht van de verpleegkundige vergeet ik nooit meer. De tumormarker was normaal en de tumoren waren bijna niet meer te zien. 'Wat heb jij gedaan?' Het was een wonder. Ik zei: 'Ik heb geen suiker gegeten'. Of het werkt is helemaal niet wetenschappelijk bewezen, maar dit is mijn ervaring.”

Alles went

Eind 2021 zit er een uitzaaiing in een lymfeklier in haar longen. Nu wordt ze met goed resultaat bestraald. „Bij een behandeling vraag ik altijd of de lusten opwegen tegen de lasten.” De kanker ziet ze inmiddels 'als chronisch'. „Het klinkt gek, maar alles went. Ook leven met het idee dat je ongeneeslijk ziek bent.”

Ze is dankbaar dat ze alles nog kan; fietsen, op de kleinkinderen passen. „Ik heb een goede kwaliteit van leven. Al heb ik wel moeten inleveren aan conditie en energie.”

Soms lijkt ze bijna de oude. „Ik ben nogal snel op de kast te jagen. In de tijd dat het slecht met mij ging, zei mijn oudste zoon dat ik milder was geworden. Toen ik weer opknapte, begon ik me weer druk te maken om kleine dingen.” Zo heb ik je toch het liefst, mam.” Lenneke is heel actief als vrijwilliger voor Stichting Olijf, de patiëntenvereniging voor vrouwen met gynaecologische kanker. „Ik geef presentaties in ziekenhuizen, ben buddymatcher en sta lotgenoten bij. Voor vrouwen die dezelfde diagnose krijgen ben ik een strohalm. Eierstokkanker heeft een slechte prognose, maar ik ben er nog.”

Tussenland

Lotgenoten hebben aan een half woord genoeg om elkaar te begrijpen. Dat is in de buitenwereld soms anders. „Hoe gaat het? Je ging toch dood?”, vraagt iemand

Sluipmoordenaar

Van eierstokkanker heb je in het begin geen klachten. Het is een 'silent killer'. Het wordt bijna altijd pas ontdekt als het is uitgezaaid. Kankercellen gaan naar het buikvlies en vetschort en dan naar andere delen, zoals de lymfeklieren, lever of longen. Bij ongeveer zes van de tien vrouwen komt de kanker na behandeling terug. Meestal in de eerste drie jaar. Vervolgens zijn er behandelingen mogelijk om de ziekte te remmen en klachten te verminderen. Wat zijn de symptomen? Een opgeblazen buik, snel een vol gevoel, geen trek in eten, misselijkheid, pijn in de onderbuik, vaker plassen dan normaal, maag-darmklachten (zoals verstopping of diarree), steeds heel erg moe zijn, afvallen zonder duidelijke reden en abnormaal bloedverlies uit de vagina.

Lenneke de Mooij heeft ongeneeslijke eierstokkanker en maakt vrouwen alert op de vage symptomen van de sluipmoordenaar.

„De arts gaf me een jaar, maar ik ben er nog

Lenneke speelt een rol in de campagnefilm de 'Silent Lady Killer' van Olijf. In Nederland krijgen ruim 1.300 vrouwen per jaar eierstokkanker. De meesten zijn zestigplus, een kwart is jonger. Vaak komen ze er pas achter als de ziekte al is uitgezaaid, omdat de symptomen vaag zijn. Want iedereen heeft wel eens last van een opgeblazen buik, misselijkheid of moet vaker plassen. Zes van de tien patiënten zijn binnen vijf jaar overleden.

Serius

Lennekes boodschap? „Hoe meer vrouwen weten over eierstokkanker en de symptomen, hoe eerder ze naar de dokter gaan met vage klachten. En hoe groter de kans dat er met een behandeling gestart kan worden. Neem je klachten serieus en denk niet 'het zal vanzelf wel overgaan', of laat alles niet afschrijven op 'de overgang'. Laat je niet met een kluitje in het riet sturen als je het niet vertrouwt.”

Haar man Cees is in 2009 behandeld voor prostaatkanker. Vijf jaar later keert de ziekte terug en ook in 2021 is hij weer bestraald. „Toen het terugkwam bij mijn man, dacht ik: je piept er nu niet eerder tussenuit hoor, ik zou eerder gaan.” Allebei kanker, toch gaan ze er verschillend mee om. „Ik wil het leven met kanker zo ombuigen dat er nog iets positiefs uit voortkomt. Hij wil er niet te veel mee bezig zijn.”

Pas kreeg ze na controle een positieve uitslag. „Daar ben ik ongelooflijk dankbaar voor. Helaas ben ik onderweg lotgenoten, maatjes en vriendinnen kwijtgeraakt die wél binnen vijf jaar overleden zijn”, zegt ze.

„Kanker zit altijd in je nek te hijgen.” Maar bang voor de dood is ze niet. „Alhoewel ik hier graag nog heel lang wil blijven en dierbaren niet wil loslaten, heb ik heel veel steun aan mijn geloof. Ik ben ervan overtuigd dat er hierna een heel mooi leven komt.”

'Blinde paniek' in de buurt van kerncentrale

Van onze verslaggever

Zaporizja ■ Er is 'blinde paniek' in de omgeving van de Oekraïense kerncentrale in Zaporizja omdat de door Rusland daar aangestelde bestuurder het bevel heeft gegeven achttien dorpen en steden in de directe omgeving te evacueren. Kinderen en hun ouders, gehandicapten en patiënten uit ziekenhuizen moeten er als eersten weg omdat volgens Yevgeni Balitsky het Oekraïense offensief op punt van beginnen staan.

Lange rijen auto's zouden in files staan in een poging weg te komen, meldt de Oekraïense burgemeester van Melitopol. Ondertussen slaat ook Rafeel Grossi, directeur van de internationale atoom waakhond IAEA, alarm. Hij wijst op de mogelijkheid dat er hevige gevechten kunnen komen rond de grootste kerncentrale van Europa. De situatie daar zou „onvoorspelbaar” zijn en „potentieel gevaarlijk.”

De centrale produceert momenteel weliswaar geen energie, maar ligt volgens Grossi uiteraard vol met nucleair materiaal.

Personeel

De situatie rond de ook door Rusland ingenomen kerncentrale is al tijdens uiterst onzeker en een bron van grote zorg. Weliswaar zijn kerncentrales gebouwd om grote inslaken aan te kunnen, maar er zijn ook zorgen of er nog wel genoeg en bewaakt personeel aanwezig is. Er wordt al onder Russische dwang ook flink geëvacueerd uit de dorpen waar het Oekraïense personeel van de centrale woont.

Vanuit Kyiv wordt hevige geïnteresseerd tegen de evacuatieplannen van

de Russen. Er wordt op gewezen dat eerdere evacuaties eerder een gedwongen vertrek naar Rusland of door Rusland bezet gebied betekende voor de bevolking.

Toen het Oekraïense leger afgelopen najaar opstoomde naar Cherson bracht Rusland tienduizenden Oekraïners over naar plekken dieper in bezet gebied. Rusland beweerde dat te doen om burgers te beschermen, terwijl Oekraïne sprak van gedwongen deportatie.

Hoe het er nu voor staat bij het Oekraïense offensief is nog onduidelijk. Alle beloofde westerse wapens zouden zijn geleverd, maar de vraag is of dat genoeg is. De Tsjechische president en voormalige NA-

Russen vrezin voor Oekraïens offensief

VO-generaal Petr Pavel heeft er tijdens een ontmoeting met het Oekraïense leiderschap op aangedrongen niet overhaast te beginnen aan het tegenoffensief. Hij stelt dat het verrassingsmoment van een eerder en kleiner offensief vanuit Kyiv nu niet meer zal werken. Iedereen wacht in feite op een aanval van Oekraïne om veroverd gebied weer terug te winnen.

Ondertussen is de Oekraïense inlichtingendienst bang voor zogenoemde Russische 'false-flagoperaties'. Een voorwendsel om nog harder toe te slaan, mogelijk vooral uit de lucht.

Ondertussen gaat de bloedige strijd rond Bachmoet toch weer verder. De Wagner-troepen krijgen weer munitie en trekken zich dus niet terug, zoals eerder aangekondigd.

Arabische Liga haalt Assad uit isolement

Van onze verslaggever

Cairo ■ Syrië is weer lid van de Arabische Liga. Daarmee komt na twaalf jaar oorlog een einde aan het isolement van het regime van dictator Bashar al-Assad. Hij zal zijn land later deze maand waarschijnlijk voor het eerst weer op het internationale toneel vertegenwoordigen tijdens een top van het verbond in de Saoedische hoofdstad Riyad.

De Syrische oppositie is woedend. „Door het lidmaatschap van het Syrische regime te herstellen hebben de Arabische staten op wrede wijze tienduizenden slachtoffers verraden”, aldus Laila Kiki, directeur van The Syria Campaign, een NGO gevestigd in Groot-Brittannië. „Zij hebben Assad het groene licht gegeven om oorlogsmisdaden straffeloos te blijven begaan.”

Het besluit tot de herintreding van Syrië werd, ondanks tegenstand vanuit de Verenigde Staten en Europa, genomen tijdens een bijeenkomst van ministers van Buitenlandse Zaken in Cairo. Dertien van de 21 lidstaten van de Arabische Liga waren vertegenwoordigd. Zij besloten unaniem tot het hernieuwde lidmaatschap. Niet alle Arabische lan-

den zijn voorstander. Qatar is een verklaard tegenstander en ook Marokko en Koeweit blijven uiterst kritisch.

De dertien landen kwamen, andermaal, overeen dat er geen militaire oplossing is voor het conflict in Syrië, dat de afgelopen twaalf jaar meer dan een half miljoen mensen het leven heeft gekost. Ongeveer de helft van de 23 miljoen tellende bevolking sloeg op de vlucht voor het geweld. Er moet, aldus de lidstaten, binnen een eerdere VN-resolutie gewerkt worden aan een politieke oplossing. De kans daarop is uiterst klein.

Dictator Syrië na twaalf jaar oorlog weer welkom

De ministers stellen dat het regime van Assad moet meewerken de gevolgen van de bloedige oorlog op het Midden-Oosten te helpen oplossen. Dat betreft het vluchtelingenprobleem en de aanpak van drugs-smokkel. Ook moeten buitenlandse troepen Syrië verlaten. Turkije en de VS hebben soldaten in het land.